

יכוין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד 1 דמילוי יוד דשם ב"ן להשאיר בו הארה מתוספת נשמה של שבת שעברה

א ומליל יי עם משה למימר:
 ב דא תהי אורייתא דסגירא
 ביזמא דדכותיה ויתתי לות
 כהנא: ג ויפוק כהנא למברא
 למשריתא ויחזי כהנא והא
 אתסי מכתש סגירותא מן
 סגירא: ד ויפקד כהנא ויסב
 למדכי תרתין צפרין חיון
 דכין ואעא דארזא וצבע

יד א וידבר ידוה אל-משה לאמר: ב זאת
 תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא
 אל-הכהן: ג ויצא הכהן אל-מחוץ למחנה
 וראה הכהן והנה נרפא נגע-הצרעת מן-
 הצרוע: ד וצוה הכהן ולקח למטהר שתי-
 צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני

14 (1) And the Lord spoke to Moshe, saying, (2) This will be the law for someone afflicted with *tzara'at* on the day of his purification: He must be brought to the priest. (3) The priest will go outside the camp, and the priest will look [at the affliction]. Now, [if] the *tzara'at* affliction has healed in the afflicted person, (4) Then the priest will order that the person to be purified must take two live [healthy], pure birds, cedar wood, a strip of crimson [wool], and

RASHI

רש"י

14 (2) This will be the law for someone afflicted with *tzara'at* on the day [of his purification] — [Since the verse says, "on the day,"] this teaches us that [one afflicted with *tzara'at*] is not [pronounced] pure at night (Torat Kohanim 14:3, Megillah 21a). (3) **Outside the camp** — i.e., outside

(ב) זאת תהיה תורת המצרע וגו'. מלמד, שאין מטהרין אותו בלילה: (ג) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שגשתלח שם בימי חלוטו: (ד) חיות. פרט לטרפות. טהרות. פרט לעוף טמא. לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הזקקו לטהרתו צפרים, שמפטפוטין

the three camps [of Israel, namely, a) the camp of the Divine Presence (in which the Sanctuary is located); b) the Levite camp, and c) the camp of the (ordinary) Israelites]; he was sent there [outside the three camps, to be isolated] during the time of his "definite" impurity (see verse 13:46 above). (4) **חיות [צפרים]** — [literally, "living (birds)," thus] coming to exclude birds that have a fatal disease or injury [and since they would eventually die, are not considered "living birds." Such birds must not be brought here] (see Chullin 140a). **Pure [birds]** — i.e., not a bird which is טמא [impure, i.e., forbidden to be eaten]. (ibid.) [And why are birds the sacrifice of someone purifying himself from *tzara'at*?] Because afflictions of *tzara'at* befall people as a result of their speaking הרע לשון [i.e., speaking badly of someone, even though it is the truth, thereby causing the object of the slander some sort of harm], which is the act of babbling words. Therefore, for his purification, this person is required to bring birds, which babble

זְהוּרֵי וְאֲזוּבָא: ה' וַיִּפְקֹד כְּהֵנָּה
וַיִּכּוֹס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמֵאן
דְּחִסְףָּ עַל מֵי מְבוּעַ: ו' יֵת
צִפְרָא חֲתִיתָא יִסְבּ יֵתָה וַיֵּת

תּוֹלַעַת וְאֲזוּבָא: ה' וְצִוְיָהּ הַפְּהִין וְשַׁחַט אֶת-
הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל-כָּלֵי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם
חַיִּים: ו' אֶת-הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֶתָּה וְאֶת-

hyssop. (5) The priest will order that one bird should be slaughtered into an earthenware vessel, over fresh water. (6) He will then take the live bird; then

RASHI

constantly with chirping sounds [just like those who speak הרע [לשון הרע] (Arakhin 16b).

Cedar wood — *[The wood of the lofty cedar tree is required as part of the purification,] because afflictions of tzara'at befall those who are haughty (Arakhin 16a). A*

strip of crimson [wool], and hyssop — *So what is the remedy [for such a man who is haughty and speaks הרע [לשון הרע],] that he may be healed [of his tzara'at]? He should lower himself from his haughtiness, just as [symbolized by] the תולעת [literally, “a worm” from which the crimson dye was taken to color wool] and the [low-standing] hyssop (Tanchuma 3). ועץ ארז — [literally, “a cedar*

*tree,” here referring to] a stick of cedar wood (Torat Kohanim 13:12). ושני תולעת. [refers to] a tongue-like strip of wool which is dyed crimson (Torat Kohanim 14:13). (5) **Over fresh water** — *The priest first places the fresh [spring] water in the vessel, in order that the blood [from the bird that is slaughtered over this water] be recognizable in this water. And how much [water is necessary for the blood to be recognizable in the water]? A revi'it [i.e., a quarter of a log of water] (Torat Kohanim 14:21; Sotah 16b). (6) **He will then take the live bird; [then, taking the cedar wood ...]** — [The verse expresses the taking of the bird separately to that of the other items.] This teaches us that the priest must not bind the bird together with these other items, but rather, he must keep it separately, by itself. However, the cedar wood stick, the hyssop as well as the strip of crimson wool are to be bound up together [in fact with the extended part of the crimson wool strip, since it was longer than the other two items of the bundle], just as our verse here says, “then [taking] the cedar wood, the strip of crimson [wool] and the hyssop,” i.e., taking these three items altogether. Now, one might think that since [the bird] is not included in [those items] to be bound up together, so too, it is also not to be included in those items to be dipped [in the blood]. Scripture, therefore, says here, “and, along with the live bird, he should dip them,” thereby reincluding the bird together with the other items for the dipping procedure (Torat Kohanim 14:24).**

רש"י

תמיד בצפצופו קול: ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח: ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא? ישפיל עצמו מגארתו בתולעת ובאזוב: ועץ ארז. מקל של ארז. ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית: (ה) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי כרי שיהא דם צפור נכר בהם, וכמה הן? רביעית. (ו) את הצפר החיה יקח אתה. מלמד שאינו אוגדה עמום, אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהורית כענין שנאמר: "ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב", קיחה אחת לשלשתן. יכול, בשם שאינה בכלל אגדה, כן לא תהא בכלל טבילה? תלמוד לומר: "וטבל אותם ואת הצפר החיה", החזיר את הצפור לכלל טבילה:

אָעֶא דְאַרְזָא וְיֵת צְבַע זְהוּרִי
וְיֵת אֲזוּבָא וְיִטְבּוֹל יִתְהוֹן וְיֵת
צִפְרָא חִיתָא בְּדָמָא דְצִפְרָא
דְנִכְסָא עַל מִי מְבוּעַ:

עֵץ הָאֲרֹז וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלְעֹת וְאֶת־הָאֲזוּב
וְטָבַל אוֹתָם וְאֶת הַצִּפְרָא הַחִיָּה בְּדָם הַצִּפְרָא
הַשְּׁחֻטָה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:

[taking] the cedar wood, the strip of crimson [wool] and the hyssop, and, along with the live bird, he should dip them in the blood of the bird that was slaughtered over the fresh water.

PROPHETS II Kings 7

נביאים מלכים ב פרק ז

ג וְאַרְבַּעַה גְּבֵרִין הָיוּ סְגִירִין
יִתְבִּין בְּמַעְלָנָא דְתַרְעָא
וְאָמְרוּ גְבַר לְחִבְרָה מָה
אֲנַחְנָא יִתְבִּין כָּא עַד דְנָמוּת:
ד אִם גִּימַר נִיעוּל לְקַרְתָּא
וְכַפְנָא בְּקַרְתָּא וְנָמוּת תַּמָּן
וְאִם גִּימַר הִכָּא וְנָמוּת וְכַעַן
אָתוּ וְנִשְׁתַּמְע לְמִשְׁרִית אַרְם
אִם יִחְיוּנָנָא וְנִיחִי וְאִם
יִקְטְלוּנָנָא וְנִתְקַטְיִל: ה וְקָמוּ
בְּקִבְלָא לְמִיעַל לְמִשְׁרִית אַרְם וְאָתוּ עַד סִפְי מִשְׁרִית אַרְם וְהָא לִית תַּמָּן אַנְשֵׁי: ו וּמִן קִדָּם יִי אֲשַׁתְּמַע

ג וְאַרְבַּעַה אַנְשִׁים הָיוּ מִצִּרְעִים פֶּתַח הַשַּׁעַר וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד־מָתְנוּ:
ד אִם־אָמְרֵנוּ נָבֹא הָעִיר וְהָרַעַב בְּעִיר וּמָתְנוּ שָׁם
וְאִם־יִשְׁבְּנוּ פֹה וּמָתְנוּ וְעַתָּה לָכוּ וּנְפַלְהָ אֶל־מַחֲנֵה
אֲרָם אִם־יַחְיֵנוּ נַחֲיָה וְאִם־יָמִיתְנוּ וּמָתְנוּ: ה וַיִּקְמוּ
בְּנֹשֶׁף לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד־קִצֵּה מַחֲנֵה
אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ: ו וְאֵדָנִי הַשְּׁמִיעַ אֶת־

(3) Now there were four men who were lepers at the entrance of the gate, and they said one to another, Why should we sit here until we die? (4) If we say, We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit here, we die [also]. Now therefore come, and let us fall to the camp of the Aramites; if they revive us, we shall live, and if they kill us, then we shall die. (5) And they rose up in the twilight, to enter into the camp of the Aramites; and when they came to the outermost part of the camp of the Aramites, behold, there was no man there. (6) For the Lord had caused the army

RASHI

רש"י

(3) **Four men** — *Gehazi and his sons. At the entrance of the gate* — *As it is said, "He must dwell isolated; his dwelling will be outside the camp."* (Leviticus 13:46) (4) **Let**

(ג) וְאַרְבַּעַה אַנְשִׁים. גְּחֹזִי וּבָנָיו: פֶּתַח הַשַּׁעַר. כְּמוֹ שְׁנֵאמַר: בְּדָר יֵשֵׁב מִחוּץ לְמַחֲנֵה מוֹשְׁבֹו: (ד) וּנְפַלְהָ. נַחְבַּר עֲצָמָנוּ: (ה) בְּנֹשֶׁף. בְּעָרֵב:

us fall — *Let us join ourselves.* (5) **בנשף** — *means, in the twilight.*

מִחֲנֵה אָרָם קוֹל רֶכֶב קוֹל סוּס קוֹל חֵיל גָּדוֹל
וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר-עֲלֵינוּ מְלֹךְ
יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחִתִּים וְאֶת-מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ: ז וַיִּקְוֹמוּ וַיִּגְּסוּ בַּנֶּשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ אֶת-אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם הַמִּחֲנֵה כַּאֲשֶׁר הָיָא
וַיִּגְּסוּ אֶל-נַפְשָׁם: ח וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-
קֵצֵה הַמִּחֲנֵה וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂתּוּ
וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבִגְדִים וַיִּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ
וַיָּשׁוּבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם וַיִּלְכוּ
וַיִּטְמְנוּ:

וַאֲטָמְרוּ וְתָבוּ וְעָלוּ לְמִשְׁכַּנָּא אַחֲרָנָא וְנִסִּיבוּ מִתַּמָּן וְאָזְלוּ וְאֲטָמְרוּ:

of the Aramites to hear a noise of chariots, and a noise of horses, the noise of a great host; and they said one to another: Behold, the king of Israel has hired against us the kings of the Chittim, and the kings of Egyptians, to come upon us. (7) And they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their donkeys, the camp as it was, and fled for their life. (8) And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and ate and drank, and carried from there silver, and gold, and clothing, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried from there also, and went and hid it.

WRITINGS Proverbs 24

כתובים משלי פרק כד

כד דַּיִימַר לְרָשָׁעָ צְדִיק אֲנִתָּ
וְלִיטוֹנִיָּה עֲמָמִי וַיְבַרְכֵיָּהּ
אוֹמְתָא: כה וְלִמְכַסְּנֵי יָבֶסֶם
וְעֲלִיהוֹן תִּיתָא בְּרַפְתָּא
טְבַתָּא: כו שְׁפוֹתֵהוֹן נִנְשָׁקוּ

כד אָמַר ׀ לְרָשָׁע צְדִיק אַתָּה יִקְבְּהוּ עַמִּים יִזְעֻמוּהוּ
לְאֵמִים: כה וְלִמְוֹכִיחִים יִנַּעַם וְעֲלֵיהֶם תָּבוֹא בְּרַפְתָּ-
טוֹב: כו שְׁפָתַיִם יִשָּׁק מִשִּׁיב דְּבָרִים נִכְחִים: כז הָכֵן

(24) He that says to the wicked, You are righteous, peoples shall curse him, nations shall execrate him. (25) But to those that give rebuke shall be delight, and a good blessing shall come to them. (26) He kisses the lips that answer

RASHI

רש"י

(24) He — means, shall curse him. (26) He
Kisses the lips — All lips are worthy to kiss

(כה) יִקְבְּהוּ. יִקְלְלוּהוּ: (כו) שְׁפָתַיִם יִשָּׁק. רְאוּיִים כָּל
שְׁפָתַיִם לְנִשְׁקוֹ: (כז) הָכֵן בַּחוּץ. זֶה מִקְרָא: וְעֲתִידָהּ

בַּחוּץ | מְלֹאכְתְּךָ | וְעֵתְדָה | בַּשָּׂדֶה | לָךְ | אַחַר | וּבְנִיתָ |
 בֵּיתְךָ: כח | אֶל־תְּהִי | עֵד־חֲנָם | בְּרַעַךְ | וְהִפְתִּיתָ |
 בַּשִּׁפְתֶיךָ: כט | אֶל־תֹּאמַר | כִּי־אֲשֶׁר | עָשָׂה־לִּי | כֵּן |
 אֶעֱשֶׂה־לוֹ | אֲשִׁיב | לְאִישׁ | כִּפְעָלוֹ:

דְּמֵה־פְּכִין | מְלִי |
 תְּרִיצָתָא: כו | אֲתִקֵּן | לְבְרָא |
 עֲבִידְתָּךְ | וְעֵתְדָה | לָךְ | בְּחֻקְלָא |
 וּבִתְרַן | כֵּן | בְּנֵי | בֵּיתְךָ: כח | לֹא |
 תְּהוִי | סְהֵדָא | רְגֵלָא | בְּחֻבְרָךְ |
 וּתְשַׁרְגַּג | בַּשִּׁפּוּתְךָ: כט | לֹא |

תימר היך דעבד לי כן אעבד ליה ואהפך ליה היך עובדוי:

precise words. (27) Prepare your work outside, and make it fit for yourself in the field, and afterwards build your house. (28) Do not be a witness against your fellow without cause and deceive with your lips. (29) Do not say, I will do so to him as he has done to me, I will return to the man according to his deeds.

RASHI

רש"י

him. (27) Prepare ... outside — This is the Scriptures. And make it fit ... in the field — This is Mishnah. And afterwards build your house — This is Gemara. Another interpretation: First, obtain for yourself fields

and vineyards, and afterwards obtain for yourself animals in the field, and after this, "build your house" — i.e., take a wife. (28) And deceive with your lips — to deceive your fellow through your speech.

בַּשָּׂדֶה. זו מְשֻׁנָּה: אַחַר וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ. זו גְּמָרָא. דְּבָרַךְ אַחֲרֵי: בְּתַחֲלָה קָח לָךְ שְׂדוֹת וּכְרָמִים וְאַחַר כֵּן קָח לָךְ בְּהֵמוֹת בַּשָּׂדֶה וְאַחַר כֵּן וּבְנִיתָ בֵּיתְךָ, תִּקַּח אִשָּׁה: (כח) וְהִפְתִּיתָ בַּשִּׁפְתֶיךָ. תִּתְפַּתֵּה לְרַעַה בְּדַבְּרֶיךָ:

Mishnah Kilayim chapter 4

משנה כלאים פרק ד

(1) A *karachat* [i.e., a bare patch, in which one may sow other seeds; see Mishnah *Kilayim* 2:9

for the significance of this term] within a vineyard, should measure, the School of Shammai say, Twenty-four cubits [allowing for vineyard service-borders of four cubits each, on either side and sixteen cubits in the middle, for sowing other seeds. It should be borne in mind that the School of Shammai hold that 8 cubits is the smallest width that can be regarded as an "independent field." If therefore, in a case where the field abutting a vineyard is less than eight cubits wide, this field is considered as being part of the vineyard, no longer independent, and it is forbidden to plant other seeds there. As our *karachat* is flanked by vines on (at least) two sides, there must be the minimum of eight cubits towards each side of the field that is flanked by vineyard, i.e., a total width of field of at least sixteen cubits between two opposing abutting

רבנו עובדיה מברטנורא

א קרחת הכרם ומחול הכרם. מפרש להו ואזיל: בית שמאי אומרים עשרים וארבע אמות. אם קרחתה עשרים

vineyards, before it can be sown. In addition to this width of sixteen cubits, a service buffer of four cubits between the field and each flanking vineyard, is required. Hence, the total minimum of twenty four cubits]; but the School of Hillel say Sixteen cubits [allowing for service-borders of four cubits for each flanking vineyard as above, and four cubits (the minimum size of a "field" according to the School of Hillel), towards each abutting

vineyard, i.e., eight cubits for sowing; if however, only seven cubits of land remained cleared (besides the two service-borders), we would consider half of the area — 3.5 cubits, as part of one flanking vineyard and the other half as part of the other, thereby rendering the field part of the vineyard, no longer independent]. A *mechol* [an unsown belt of ground around the outer edges] of a vineyard [where one might want to sow other seeds], the School of Shammai say, Should measure sixteen cubits, but the School of Hillel say, Twelve cubits. Now what constitutes a *karachat* of a vineyard? A plot within a vineyard which has been denuded [of vines]. If it is less than sixteen cubits, then [in accordance with the ruling of the School of Hillel] one must not introduce other seed into it [even its very center may not be sown]. If it is sixteen cubits, it [the vineyard] is given its service-border, and one may sow the rest. (2) What is a *mechol* of a vineyard? [The space] between the vineyard [proper] and the fence. If it does not measure twelve cubits [the minimum according to the School of Hillel; i.e., after allowing for four cubits of service-border and after deducting the four cubits close to the fence which are not sown, there are less than four cubits left], it is forbidden to introduce seed into it [since, not being large enough to constitute a field on its own, it is regarded as part of the vineyard]; if it does measure twelve cubits, it is given its service-border, [i.e., four of these twelve cubits] and one may sow the remainder [after further deducting four cubits as service-border for the fence. In this case, we do not require two individual fields of four cubits on either side, as above, since the vineyard

אמות. ובית הלל אומרים, שש עשרה אמה. מחול הכרם, בית שמאי אומרים, שש עשרה אמה. ובית הלל אומרים, שתים עשרה אמה. ואיזו היא קרחת הכרם. כרם שחרב מאמצעו. אם אין שם שש עשרה אמה, לא יביא זרע לשם, היו שם שש עשרה אמה, נותנין לה עבודתה וזרע את המותר: ב איזה הוא מחול הכרם. בין כרם לגדר. אם אין שם שתים עשרה אמה, לא יביא זרע לשם, היו שם שתים עשרה אמה, נותנין לו עבודתה וזרע את המותר:

רבנו עובדיה מברטנורא

וארבע אמות, מותר לזרוע לשם, פחות מכאן לא יביא זרע לשם: שחרב מאמצעו. ויש גפנים כל סביבות הקרחה שהיא שש עשרה אמה על שש עשרה אמה, וכן אם הלכה הקרחה על פני רוחב הכרם שאין גפנים אלא משני צדי הקרחת: אם אין שם שש עשרה אמה. כדברי בית הלל, לא יביא זרע לשם. אפילו באמה האמצעית, דארבע אמות שבצד הכרם מזה וארבע אמות שבצד הכרם מזה הוי עבודת הכרם, דעבודת הכרם ארבע אמות כדתן לקמן לפי שהיו בוצרים בשוורים ובעגלות ובעת החרישה חורשים אותה בשוורים, הלכך אותן ארבע אמות ככרם דמו, ואם נשאר בו ביתים שמונה אמות חוץ מאותן ארבע לכל צד לא בטלי לגבי כרם ומותר לזרוע, בציר משמונה אמות, שדי פלגא להכא ופלגא להכא בטלי לגבי כרם וככרם דמו ואסור לזרוע בהן משום כלאים. ולבית שמאי לא חשיב שדה פחות משמונה אמות הלכך עשרים וארבע אמות בעינן, ארבע לעבודת הכרם מכאן וכנגדן מכאן, פשו להו שש עשרה, שדי שמונה להכא ושמונה להכא ואיכא שדה ולא בטלי: ב מחול הכרם. מקום פנוי בין כרם לגדר סביב, כמו מחולות הנשים כשמרקדות בסביב, לשון אז תשמח בתולה במחול (ירמיה לא): אם יש שם י"ב אמה. כדברי בית הלל נותן ד' אמות לעבודת כרם וזרוע השאר, אבל אם אין שם י"ב אמה לא יביא זרע לשם. דארבע אמות דלהדי כרם עבודת הכרם, וד' אמות דלהדי כותל כיון דלא מזרעו מפני תקון הכותל כדי שיהלך אדם על גבי קרקע סמוך לכותל ויהיה

only abuts on one side]. (3) Rabbi Yehudah says, The above is but a vineyard fence [*gader*; i.e., the technical term for the space between vineyard and fence is not *mechol hakerem*, as stated by the original anonymous Tanna, but rather, is a *gader hakerem* (the vineyard fence), and it is to this *gader hakerem* (as long as it measures not less than six cubits that the rule “It is given its service-border of (four cubits), and one may sow the rest” applies].

What then is a *mechol* of a vineyard [which requires 12 cubits? An intervening space] between two vineyards [whose rows of vines are in different directions, and therefore, these vineyards appear as two distinct fields, rather than a large vineyard with a bald patch in its midst, and it is this which requires a buffer area of at least twelve cubits, if part of it is to be sown]. What now is a [statutory] vineyard fence? One which is ten handbreadths high [this is an effective partition, and one may sow vines on one side and other seeds on the other side of such a partition]. And [what is] a [statutory] trench? One, ten handbreadths deep and four wide [also constituting an effective partition, as above]. (4) [If a vineyard has] a partition of reeds: if between one reed and another, there are less than three handbreadths [three handbreadths being a space] through which a kid can enter, it counts as a [legally effective] partition. [I.e., where a law depends on the presence or absence of a partition, a gap of less than three handbreadths, does not impair the character of a partition. This is a law imparted to Moshe at Sinai; and is referred to, as *lavud*.] If the fence has been broken through up to ten cubits, it [the breach] is [regarded] as a doorway [which does not invalidate the wall or fence, and it is, therefore, permitted to sow immediately in front of the breach a vine on one side, and seed on the other, just as if, the fence were actually standing between them]. If [the breach is] more than ten cubits, [sowing close to the line of the fence] immediately opposite the breach is prohibited. In the event of many breaches having been made in the fence: if [the total area of] that which remains standing exceeds [the total area of] that which is broken through, it is permitted [to sow close to the line of the fence opposite the breaches], but if that which is broken through, exceeds in area that which remains standing, it is forbidden [to sow close to the line of the fence] opposite the breaches; [but it is permitted to do

רבנו עובדיה מברטנורא

העפר נדוש ויתחזקו יסודותיו אפקורי מפקר להו, ואמצעיות אי איכא ד' אמות חשיבי, ואי לא, בטלי לגבי כרם, והכא לא בעינן ט"ז, שאין האסור אלא מצד אחד. וכל הנך אמות באמה בת ו' טפחים: **ג אין זה אלא גדר הכרם.** מקום שבין גדר לכרם גדר הכרם הוא ואפילו אין שם אלא שש אמות מרחיק ארבע אמות וזורע את המותר: **ואיזהו מחול הכרם.** שצריך שתים עשרה אמות, מקום שבין שני כרמים ותנא קמא סבר מקום שבין שני כרמים ככרם שחורב באמצעו הוא נדון. ובירושלמי מוכיח דלא אמר ר' יהודה איזהו מחול הכרם בין שני הכרמים אלא כגון שאין שורות הכרמים שוות של זו לזו כגון דכרם של צד זה של מחול שורותיה מן המזרח למערב ושכבד אחד מן הצפון לדרום דאם היו מכוונים מודה רבי יהודה דנראה כקרחת הכרם ובעי שש עשרה אמה. ואין הלכה כר' יהודה: **איזהו גדר.** המפריש בין הכרם שיכול להניח כרם מצד זה ולזרוע מצד אחר וכן חריץ: **ד שלשה טפחים.** דכל פחות משלשה כלבוד דמי והוא שיעור כדי שיכנס הגדי: **הרי הוא כמחיצה.** ומותר לסמוך גפנים מצד זה וזרעים מצד זה: **נדון כפתח.** ואפילו כנגדו מותר לסמוך אבל יותר מעשר לא חשיב כפתח וצריך הרחקה כנגד המקום הפרוץ: **ואם הפרוץ מרובה על**

ג רבי יהודה אומר, אין זה אלא גדר הכרם. ואיזה הוא מחול הכרם. בין שני הכרמים. ואיזה הוא גדר, שהוא גבוה עשרה טפחים. וחריץ, שהוא עמק עשרה ורחב ארבעה: **ד מחצת הקנים,** אם אין בין קנה לחברו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי, הרי זו כמחצה. וגדר שנפרץ, עד עשר אמות הרי הוא כפתח, יתר מכן, כנגד הפרצה אסור. נפרצו בו פרצות הרבה, אם העומד מרבה על הפרוץ, מותר. ואם הפרוץ מרבה על העומד, כנגד הפרצה אסור:

so where the fence still stands, in a case where it is at least four handbreadths]. (5) When a man has sown a row of [at least] five vines, the School of Shammai say, This constitutes a vineyard [and sowing of seed within four cubits of it, is prohibited]; but the School of Hillel say, They [the number of vines] do not constitute a vineyard [and one may sow seed at a distance of six handbreadths, as is the case in a single vine,] unless they are in two rows. Consequently, if one has sown in the four cubits [of the service-border] within the vineyard, the School of Shammai say, He has [thereby] caused the prohibition [of *kilayim*] of one row, [of the vineyard, since according to them this row on its own constitutes a vineyard, which would then have to be destroyed,] whereas the School of Hillel say, He has caused the prohibition of two rows [which, according to them, is the minimum forming a vineyard and, according to the Torah law (Deuteronomy 22:9), becomes prohibited as a result of being too close in proximity to other seed; i.e., as *kilayim*, and he must therefore, destroy two rows]. (6) If one has planted two [vines] opposite two, and one [other vine] forming a “tail” [i.e., three vines in a straight row opposite two], this constitutes [“two rows” and is consequently] a vineyard. If one has planted two [vines] opposite two, and one [other vine] opposite the space between [them, but outside the perimeter delineated by these four vines], or two opposite two, and one in the very center [of the four vines], neither of these [collections of vines] constitutes a vineyard. Only if there are two opposite two with one [other] projecting like a tail [does this collection of vines constitute a vineyard]. (7) If one has planted one row [of two vines] on his own [land] and one row of three vines on his neighbor's [land, — see the preceding Mishnah] then, even though in the middle there is a private way [four cubits wide] or a public road [less than eight cubits wide], or a fence lower than ten handbreadths, these [two rows] combine [i.e., to constitute a single vineyard, so as to forbid sowing seed either between the two rows or within four cubits from either of them]. If there is a fence higher than ten handbreadths

ה הנוטע שורה של חמש גפנים, בית שמאי אומרים, כרם. ובית הלל אומרים, אינו כרם, עד שיהיו שם שתי שורות. לפיכך, הזורע ארבע אמות שבכרם, בית שמאי אומרים, קדש שורה אחת. ובית הלל אומרים, קדש שתי שורות: ו הנוטע שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאה זנב, הרי זה כרם. שתיים כנגד שתיים ואחת ביניהם, או שתיים כנגד שתיים ואחת באמצע, אינו כרם, עד שיהיו שתיים כנגד שתיים ואחת יוצאה זנב: ז הנוטע שורה אחת בתוך שלו, ושורה אחת בתוך של חברו, ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע, וגדר שהוא נמוך מעשרה טפחים, הרי אלו מצטרפות. גבוה מעשרה

רבנו עובדיה מברטנורא

העומד אסור כנגד הפרוץ. אבל כנגד העומד מותר אם הוא רחב ארבעה אבל פחות מוד' אף כנגד העומד אסור: ה בית שמאי אומרים כרם. וצריך להרחיק ממנה ארבע אמות כדי עבודת הכרם: אינו כרם עד שיהיו שתי שורות. ואין צריך להרחיק אלא ששה טפחים כגפן יחידית: הזורע ארבע אמות. כלומר בתוך ארבע אמות של עבודת הכרם: בית שמאי אומרים קידש שורה אחת. דכי אמרה תורה דברים (כג) פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם שורה אחת מקריא כרם: ובית הלל אומרים קידש שתי שורות. דאין נקרא כרם פחות משתי שורות הלכך תבואת הכרם דאמרה תורה דקדשה שתי שורות משמע: ו ואחת יוצאה זנב. כגון שלשה גפנים נטועות בשורה אחת ושתיים בשורה שניה כנגד שתיים מן השלש: ואחת ביניהם. שהשתיים כנגד שתיים והחמישית כנגד אורץ: ואחת באמצע. כגון גפן הנוטעה וארבע גפנים לארבע רוחותיה: ז שורה אחת בתוך שלו ושורה אחת בתוך של חברו. ומיירי כגון ששורה אחת של שתי גפנים ושורה אחת של שלש ואפילו רבי שמעון דאמר לקמן גבי המסכך גפנו על גבי תבואתו של חברו לא קידש דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו הכא מודה דמצטרפינן לאסור הזרעים כיון דאיכא שלו ושל חברו: ודרך היחיד ודרך הרבים. שאין אחד מהם רחב שמונה אמות דברוחב שמונה אמות אמרינן בשלהי פרקין

they do not combine [the same applies if it is only ten handbreadths high; it is on account of that which follows in this Mishnah that it states, "higher than ten"]. Rabbi Yehudah says, If he intertwines them [the rows of vines] above [the fence, even if the fence is higher than ten handbreadths], they do combine. (8) If one has planted two rows [of two vines in each, without another one

projecting like a tail] and there are not eight cubits between them, he may not introduce seed there [i.e., in the space intervening between the two rows, because they form enough of a vineyard to forbid sowing in the middle of it, even though for the purposes of sowing on the outer sides they are not regarded as forming a vineyard, but as mere individual vines. If, however, there are eight cubits (apart from the ground occupied by the vines) between them, the two rows (of two vines each) are regarded as separate, unrelated rows, and one may sow, even between them, at a distance of six handbreadths from the vines on either side.] If there are three [rows, of two vines each; this constitutes a full-fledged vineyard]; if between one row and its companion [row, i.e., between one and the next] there are not sixteen cubits [the size of a *karachat* of a vineyard — see Mishnah 1], he may not introduce seed there. Rabbi Eliezer ben Yaakov says in the name of Chanina ben Chakhinai, If, even the middle row was laid waste, and between one row and its companion there are not sixteen cubits [three rows constitute a full-fledged vineyard, and sowing in either inter-row space is permitted only when each of the latter space measures sixteen cubits. If the middle row is razed, thereby causing the character of the vineyard to cease, with all this implies, still] he may not introduce seed there [having once been a vineyard, it remains a vineyard even if the middle row is razed, and a full-size *karachat*, i.e., of sixteen cubits, is required, if the inter-row space is to be sown]; although, had he, from the outset, planted [just] these [two rows], it would have been permitted [to sow between them] if they were eight cubits [apart, according

טפחים, אינן מצטרפות. רבי יהודה אומר, אם ערסן מלמעלה הרי אלו מצטרפות: ח הנוטע שתי שורות, אם אין ביניהן שמונה אמות לא יביא זרע לשם. היו שלש, אם אין בין שורה לחברתה שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם. רבי אליעזר בן יעקב אומר משום חנינא בן חכנאי, אפילו חרבה האמצעית ואין בין שורה לחברתה שש עשרה אמה לא יביא זרע לשם, שאלו מתחלה נטען הרי זה מתר בשמונה

רבנו עובדיה מברטנורא

דאין מצטרפין: הרי אלו מצטרפות. להיות קרויין כרם וצריך להרחיק ארבע אמות: אם ערסן מלמעלה. שהעלה ראשי הגפנים על גבי הגדר ומתערבין. אותם שבצד הגדר מזה עם אותם שבצד הגדר מזה. ועירסן הוא לשון איזהו עירס דתנן לקמן בריש פרק ו' כלומר שעשה להן ערש: ח הנוטע שתי שורות. של שתי שתי גפנים ואין בהן אחת יוצאת זנב: אם אין ביניהם שמונה אמות לא יביא זרע לשם. דמצטרפין להיות כרם אבל רחוקים שמונה חוץ ממקום הגפנים אין מצטרפים והרי הן כגפן יחידית ומרחיק ששה טפחים משורה זו וששה טפחים משורה זו וזרע שש אמות שבאמצע: בין שורה לחברתה שש עשרה אמה. דכיון דאיכא שלש שורות הוי ככרם גדול והמקום שבין כל שתי שורות מהן נדון כדיון קרחת הכרם שהוא שש עשרה אמה. אבל חרבה השורה האמצעית, לדברי תנא קמא לא בעינן ביניהם שיעור קרחה כיון דלא נשתייר כרם. ולא דמי לכרם בן ארבע וחמש שורות, דכי תרבה האמצעית אכאי נשאר כרם הלכך בעי המקום המוקרח שש עשרה אמה: ר' אליעזר בן יעקב אומר אפילו חרבה. השורה האמצעית, מאחר שהיה כבר כרם אף עתה דין כרם יש לו וצריך שש עשרה אמה: ר' אליעזר בן יעקב אומר

to the beginning of this Mishnah]. (9) If one has planted his vineyard on [a plan of] sixteen cubits for every inter-space [originally so, and not that there were sixteen cubits only after the elimination of one row or more], it is permissible to introduce other seed there [at a distance from the vines of only six handbreadths. Since these are considered as individual rows of vines, and not a vineyard]. Rabbi Yehudah said, It happened at Zalmon

that a man planted his vineyard on [a plan of] sixteen cubits to every inter-space; [one year] he turned the tips of the vine branches of two [adjacent rows] towards each other [as arches], and sowed the empty space [not covered by this archway, leaving six handbreadths clear of the vines, on either side], and the following year, he turned the tips of the vine branches in the opposite direction, and sowed the land which had been covered by the arch and left untilled [the preceding year]. The matter came before the Sages, and they declared it permissible. Rabbi Meir and Rabbi Shimon say, Even if one has planted one's vineyard on [a plan of] eight cubits [between every two rows], this is permitted [because then they are deemed as individual vines, and one may sow seed at a distance of six handbreadths. Rabbi Meir and Rabbi Shimon require sixteen cubits only when the empty space has been formed by the elimination of some vines; however, if at the outset, one leaves eight cubits, this too, is sufficient].

אמות: ט הנוטע את כרמו על שש עשרה (אמה) שש עשרה אמה, מתר להביא זרע לשם. אמר רבי יהודה, מעשה בצלמון, באחד שנטע את כרמו על שש עשרה שש עשרה אמה, והיה הופך שער שתי שורות לצד אחד וזרע את הניר, ובשנה אחרת היה הופך את השער למקום אחר וזרע את הבור, וכא מעשה לפני חכמים, והתירו. רבי מאיר ורבי שמעון אומרים, (אף) הנוטע את כרמו על שמונה (שמונה) אמות, מתר:

רבנו עובדיה מברטנורא

אפילו חרבה השורה האמצעית. מאחר שהיה כבר כרם, אף עתה דין כרם יש לו וצריך שש עשרה אמה: שאילו מתחילה נטען. כלומר שאם לא הגיעו לעולם לכלל כרם ולא היה נוטען מתחילה אלא שתי שורות לא היה צריך ולא נשאר אלא שתיים הרי הן ככרם שחרב באמצעיתו וצריך שש עשרה אמה. ואין הלכה כר' אליעזר בן יעקב: ט הנוטע את כרמו שש עשרה אמה. שכל שורה של גפנים רחוקה מחברתה שש עשרה אמה: מותר להביא זרע להיות ביניהן אלא שמונה אמות כדאמרינן לעיל, עכשיו שנטען שלש והגיעו לכלל כרם אף על פי שחרבה אמצעית לשם. ואין צריך להרחיק אלא ששה טפחים מן השורה כעבודת גפן יחידית: צלמון. שם מקום: הופך שער שתי שורות. כרם גדול היה שכל שורה רחוקה מחברתה שש עשרה אמה ולא היה רוצה לסכך גפנו על גבי תבואתו והיה מצרף השורות שתיים שתיים וראשי הגפנים דהיינו השער של כל שתיים ושתיים הופך לצד אחד אלו כלפי אלו ונשאר המקום פנוי מצד זה ומצד זה וזרע אלא שמניח ששה טפחים, ולשנה אחרת עושה להיפך שכך היה דרכם מקום שזורעים בו שנה אחת לשנה אחרת מניחים אותו בור בלא חרישה ובלא זריעה: אף הנוטע את כרמו על שמונה שמונה אמות מותר. קסברי כיון דרחוקות השורות שמונה אמות הוי ליה כגפן יחידית ומניח סמוך לשורה ששה טפחים וזרע את השאר, ולא בעינן שש עשרה אמה אלא בכרם חרב אבל בנוטע מעיקרא כי מרחקי שמונה אמות דיו, וכן הלכה:

Gemara Berakhot 26a

גמרא ברכות דף כו.

The question was raised: If a man erred and did not say the afternoon *Minchah tefillah*, should he say it twice in the evening? Should you argue [in response to this question] from the fact that if he erred in the evening *Ma'ariv tefillah*, he prays twice in the morning, [I may reply that] this is because it [i.e., the evening and the following morning] is all one day, as it is written, “And there was evening and there was morning, one day;” (Genesis 1:5) but in this case, since prayer is in the place of a sacrifice, thus, if the day has passed the sacrifice lapses [and it is not offered on the next day, if it is a fixed sacrifice]. Or should we rather say, that since prayer is a supplication for mercy, a man may go on praying as long as he likes? Come and hear: for Rav Huna bar Yehudah said in the name of Rabbi Yitzchak, in the name of Rabbi Yochanan: If a man erred and did not say the afternoon *tefillah*, he says it twice in the evening, and we do not apply here the

principle that if the day has passed the sacrifice lapses. An objection was raised: “That which is crooked cannot be made straight, and that which is wanting cannot be numbered.” (Ecclesiastes 1:15) “That which is crooked cannot be made straight” — this applies to one who omitted the *Shema* of the evening or the *Shema* of the morning or the *tefillah* of the evening or the *tefillah* of the morning [and cannot be made straight. How then can you say, that if he erred in the evening he prays twice in the morning]. “And that which is wanting cannot be numbered” — this applies to one whose friends formed a group to perform a religious act and he was not included in this group. Rabbi Yitzchak said in the name of Rabbi Yochanan: With what case are we dealing here [in the teaching cited]? With one who omitted deliberately. Rav Ashi said, The proof of this, is that it says, “omitted,” and it does not say, “erred.” This proves it. Our Rabbis taught, If a man erred and did not say the afternoon prayer on the eve of the Sabbath [i.e., Friday afternoon], he says the [Sabbath] *tefillah* twice on the night of the Sabbath. If he erred and did not say the afternoon *tefillah* on Sabbath, he says the [weekday] *tefillah* twice on the outgoing of the Sabbath [i.e., Saturday night]; and he says the *havdalah* [— *atah chonantanu*] in the first but not in the second [because the one which is said in compensation is always said second,] and if

איבעיא להו טעה ולא התפלל מנחה מהו שיתפלל ערבית שתים. אם תימצי לומר טעה ולא התפלל ערבית מתפלל שחרית שתים משום דחד יומא הוא דכתיב (בראשית א) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אבל הכא תפלה במקום קרבן היא. וכיון דעבר יומו בטל קרבנו. או דילמא פיון דצלותא רחמי היא כל אימת דבעי מצלי ואויל. תא שמע דאמר רב הונא בר יהודה אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתים ואין בנה משום דעבר יומו בטל קרבנו. מתיבי (קהלת א) מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות. מעות לא יוכל לתקון זה שבטל קריאת שמע של ערבית וקריאת שמע של שחרית או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית. וחסרון לא יוכל להמנות זה שנמנו חבריו לדבר מצוה ולא נמנה עמהם. אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן הכא במאי עסקינן שבטל במזיד. אמר רב אשי דיקא נמי דקתני בטל ולא קתני טעה שמע מינה. תנו רבנן טעה ולא התפלל מנחה בערב שבת מתפלל בליל שבת שתים, טעה ולא התפלל מנחה בשבת מתפלל במוצאי שבת שתים של חול. מבדיל בראשונה ואינו מבדיל

he said *havdalah* in the second and not in the first, the second is attributed to him [as the after-Sabbath prayer], the first is not attributed to him [since, the compensatory prayer cannot precede the prayer in its time; similarly, the second prayer cannot compensate for the omitted Sabbath prayer, since in his recitation of *havdalah* it reveals his intent that it not be counted as a Sabbath prayer].

בשנייה. ואם הבדיל בשנייה ולא הבדיל בראשונה
שנייה עלתה לו ראשונה לא עלתה לו:

זוהר מצורע דף נ"ב ע"ב

וידבר יי אל משה לאמר. ואת תהיה תורת המצורע ביום מהרתו וגומר רבי אבא פתח (איוב יט) גורו לכם מפני הרב כי חמה עונות הרב למען תדעו שדון שדין בתיב כמה אית לון לבני נשא. לאסתמרא ארתיהו ולדחלא מקמי קדשא בריד הוא דלא יסמי מארחה דכשרא ולא יעבר על פתגמי אורייתא ולא יתנשי מנה דכל מאן דלא לעי באורייתא ולא ישתדל בה נזיפא הוא מקדשא בריד הוא. רחיקא הוא מניה. לא שרייא שכנינתא עמיה. ואינון נטורין דאלין עמיה אסתלקו מניה. ולא עוד אלא דמכרוי קמיה ואמרי אסתלקו סוחרניה דפלגיא דלא חש על יקרא דמאריה ווי ליה דהא שבקוהו עלאין ותתאין לית ליה חולקא בארחה דחיי. וכד איהו אשתדל בפולחנא דמאריה ולעי באורייתא כמה נטורין ומינין לקבליה לנטרא ליה ושכינתא שריא עליה וכלא מכרוי קמיה ואמרי הבו יקרא לדיקנא דמלכא. הבו יקרא לבריה דמלכא אתנטיר הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי זכאה חולקיה תא חזי בלישנא בישא דאמר נחש לאתתא גרים לאתתא ולגזר עליהו מיתה ועל כל עלמא. בלישנא בישא כתיב (תהלים נ) ולשונם הרב חדה. בגין כך גורו לכם מפני הרב לישנא בישא. כי חמה עונות הרב. מאי כי חמה עונות הרב דא הרב ליי. דתנן הרב אית ליה לקדשא בריד הוא דביה דאין לחיבים הדא הוא דכתיב (ישעיה לד) הרב ליי מלאה דם. (דברים לב) וחרבי תאכל בשר. ובגין כך גורו לכם מפני הרב כי חמה עונות הרב למען תדעו שדון שדין בתיב. בגין דתדעו דהכי אתדן מאן דאית ליה הרב בלישניה אודמן ליה הרב (ס"א אתדן בההוא הרב) דשצי כלא הדא הוא דכתיב זאת תהיה תורת המצורע:

Yosef Le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Rabeinu Yonah, Sha'arei Teshuvah, 2d

שערי תשובה לרבינו יונה דף ב ע"ד

It is written: "For I will not contend forever, and I will not be angry eternally, when the spirit from before Me contracts itself, and the souls I made." (Isaiah 57:16) This means, when the spirit, which is from before Me — for it is one of the supernal beings — contracts itself [in weakness and shame] and grieves, and the souls that I created contract themselves, I will no longer contend or be angry. For how can I not have mercy and show grace to a precious soul which emanates from before Me, when it is I who created souls. Therefore, the sin will be lightened in proportion to

בתיב (ישעיה נז) כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי. באורו באשר יעטוף ויעטער הרוח שהוא מלפני כי הוא מן העליונים ויעטפו נשמות אשר אני עשיתי לא אריב עוד ולא אקצוף. כי איך לא ארחם ואחון על נפש יקרה אשר היא מלפני ונשמות אני עשיתי על כן יקל העון כפי אשר

how much heavier his anguish and moaning over them are. For anguish comes from the purity of the supernal soul, and through it the soul is reconciled more than it would be by means of many sufferings and pains of the body. An analogy for this is that the king will take pity on his proteges, those who were born in his house, who are close to him, and who are among the honored nobility of the land. He offers them clemency, more so, than toward those who are distant and lower in status. It says, “the souls I created” because of their closeness to the supernal beings, even though the body and everything else are also the work of His hands [yet the soul, is dearest to God]. In the same way we find, “and the tablets were the work of God.” (Exodus 32:16) Our Rabbis, of blessed memory, also said, “There are three partners in [the creation of] man: his father, his mother, and the Holy One, blessed be He.” However, since the father and mother have no participation in the soul, it therefore states, “and the souls I created.” The fact that it says, “and the souls I created” indicates that the [immediately preceding] phrase of “when the spirit from before Me” means the soul as well, as we have explained. King David, peace be

upon him, said, “Lord, before You is all my desire, and my groaning is not hidden from You.” (Psalms 38:10) This means: all my desire is revealed before You, that it is none other than Your service, and You are aware of my groaning, that it is not about matters of the world and ephemeral things, rather, it is about my sins and about my inadequacy in serving You. One worshipper expressed it eloquently: “My groaning due to my fear of You; force away other mundane groanings. My worry due to my inadequacy in serving You; force away other mundane worries.”

Practical Law:

Rambam, Laws of Sacrifices, Chapter 4

(1) Optimally, all sacrifices are only slaughtered with a knife of [the sanctified] service vessels. However if one slaughtered with an implement that may be used in the slaughter of non-sanctified animals, even with the

תִּכְבַּד הָעֲבוּדָה הָאֲנָחָה עֲלָיו. בִּי הֵיגוֹן יבֹא מֵאֵת טוֹהַר הַנִּשְׁמָה הָעֲלִינָה וְנִרְצָה בְּזֶה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר תִּרְצָה בְּרוֹב יְסוּרֵי הַגּוֹף וּמִכְאוּבָיו. וְהַמֶּשֶׁל בְּזֶה בִּי הַמֶּלֶךְ יִחְמוֹל עַל חַיִּכְיוֹ יְלִידֵי בֵיתוֹ הַקְּרוֹבִים אֵלָיו וְהֵם מֵאֲצִילֵי אֶרֶץ הַנִּכְבָּדִים וַיִּתֵּן לָהֶם חַיִּינָה יוֹתֵר מִחֻמְלָתוֹ עַל הַרְחוּקִים וְהַפְּחוּתִים. וְאָמַר וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי לְקִרְבָּתְךָ אֶל הָעֲלִינִים אֵף עַל פִּי שֶׁהַגּוֹף וְהַכֹּל מַעֲשֵׂה יָדָיו וְכִמּוֹהוֹ (שְׁמוֹת לֵב) וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה. וְעוֹד אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ שֶׁלִּשְׁאָה שׁוֹתֵפִים יֵשׁ בְּאָדָם אָבִיו וְאִמּוֹ וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְפִי שְׂאִין לְאָב וּלְאִם שׁוֹתֵפּוֹת בְּנִשְׁמָה עַל כֵּן אָמַר וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי. וְאָמְרוּ וּנְשָׁמוֹת אֲנִי עֲשִׂיתִי יוֹרֵה עַל אֲמִרוֹ בִּי רוּחַ מְלַפְנִי בִּי עֲנִינּוּ כִּאֲשֶׁר בִּיאֲרֹנּוּ. וְאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עֲלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים לז) ה' נִגְדָדְךָ כָּל תְּאוּתִי וְאֲנַחְתִּי מִמֶּךָ לֹא נִסְתַּרְהָ. בְּאוֹרוֹ גְּלוּיָהּ לְפָנֶיךָ כָּל תְּאוּתִי בִּי אֵינְנָה זוּלָתִי לְעֲבוּדָתְךָ וְאַתָּה יוֹדֵעַ אֲנַחְתִּי בִּי אֵינְנָה עַל עֲסָקֵי עוֹלָם וְהַדְּבָרִים הַכְּלִים זוּלָתִי עַל חֲטָאֵי וְעַל קוֹצֵר יָדֵי בְּעֲבוּדָתְךָ. וְאָמַר אַחַד מִן הַמִּתְנַפְּלִים בְּחִינַת עֲרֻכּוֹ אֲנַחְתִּי מִפְּחָדְךָ. הִרְחַק מִמֶּנִּי הָאֲנַחְוֹת וְדַאֲגָתִי מִקוֹצֵר יָדֵי בְּעֲבוּדָתְךָ הִרְחַק מִמֶּנִּי הַדְּאֻגּוֹת:

הלכה

הַרְמַב"ם הַלְכוֹת מַעֲשֵׂה הַקְּרִבָּנוֹת פֶּרֶק ד'

א כָּל הַזִּבְחִים אֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתָן לְכַתְחֻלָּה אֶלָּא בְּסַבִּין מִכְלֵי שְׂרֵת וְאִם שָׁחַט בְּכָל דְּבַר

with an implement that may be used in the slaughter of non-sanctified animals, even with the

[sharp] peel of a reed, they are acceptable [sacrifices]. (2) Regarding any sacrifices, the blood of which was received with less than the amount needed for splashing, the blood does not become sanctified. One must intend to receive all of the blood. How does one do this? He holds the tubes [the trachea and esophagus] in his hand and angles them with the veins, into the bowl. He slaughters [in such a way as to cut] both [tubes] or the major part of both so that all of the blood will be received into the vessel. [Immediately after the slaughter] he raises the knife upward [pulling it away from the animal] so that the blood will not roll down from the knife [into the receiving vessel]; rather, [the blood should flow directly] from the neck [into the receiving vessel]. The blood that is on the knife, he wipes on the [outer] rim of the bowl [so that it should not mix with the blood that is in the bowl]. (3) The airspace of the vessel is considered like the vessel. [Therefore,] if he is receiving the blood, and the bottom of the bowl breaks off before the blood reaches the airspace of the now bottomless bowl, the blood does not become sanctified, because airspace that will not eventually rest [i.e., land at the bottom] is not considered as if landed [however, if it reached the airspace of the bowl before the bottom broke off, the blood does, in fact, become sanctified because at the time it entered the airspace it is considered airspace that will eventually rest, and is, in fact, considered as though it had landed before the bottom broke off].

שְׁשׁוּחֲטִין בּוֹ הַחֹלֶיִן אֶפִּילוּ בְּקִרְוֵמִית שֶׁל קָנָה בְּשֵׁרִין: ב וְכֹל הַזְּבָחִים שֶׁקָּבַל מִדָּמָם פְּחוּת מִכִּדֵּי הַזֵּיידָה לֹא נִתְקַדֵּשׁ הָדָם. וְצָרִיךְ לְהִתְפַּוֵּן לְקָבַל כָּל הָדָם. כִּי־צַד הוּא עוֹשֶׂה אֹחֻז הַסִּימָנִים בִּידוֹ וּמוֹצִיאָן עִם הַנְּרִידִין לְתוֹךְ הַמְזֹרֵק. וְשׁוּחֲט שְׁנַיִם אִו רֹב שְׁנַיִם כִּדֵּי שִׁיתְקַבֵּל הָדָם כּוֹלוֹ בְּכֹלִי. וּמִגְבִּיהַ הַסִּפִּין לְמַעְלָה כִּדֵּי שֶׁלֹּא יֵרַד הָדָם מִעַלֶּיהָ אֲלֵא מִן הַצֹּאֵר. וְדָם שֶׁבִסְפִין מִקְנָחוֹ בְּשִׁפְתֵי הַמְזֹרֵק. אִוִּיר הַכֹּלִי הָרִי הוּא בְּכֹלִי: ג הִיָּה מִקָּבַל הָדָם וְנִפְחָתוֹ שׁוֹלֵי הַמְזֹרֵק קוֹדֵם שֶׁיִּגִּיעַ הָדָם לְאִוִּיר הַמְזֹרֵק הַנִּפְחָת לֹא נִתְקַדֵּשׁ הָדָם. שְׁהָאִוִּיר שְׂאִין סוֹפוֹ לְנוֹחַ אִינוֹ בְּמוֹנָח:

METZORA FOR MONDAY

TORAH

מצורע ליום שני

תורה

יכין בקריאת ארבעה פסוקים אלו שהם כנגד ד דמילוי יוד דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הרוח משבת שעברה

ז וַיִּדֵּי עַל דְּמִדְּכִי מִן סְגִירוֹתָא
שְׁבַע זְמַנִּין וַיִּדְכְּנִיה וַיִּשְׁלַח
יָת צִפְרָא חִיָּתָא עַל אִפִּי
חַקְלָא: ח וַיִּצְבַּע דְּמִדְּכִי יָת

ז וְהָיָה עַל הַמַּטְהָר מִן־הַצִּרְעַת שֶׁבַע
פְּעָמִים וַיִּטְהָרוּ וַיִּשְׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־
פְּנֵי הַשָּׂדֶה: ח וַיִּכְבֶּס הַמַּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו

(7) He must then sprinkle seven times upon the person being purified from *tzara'at*, purifying him. He will then cast off the healthy bird over the open fields. (8) The person being purified will then immerse his garments [in a